

1. UVOD

1.1. Osvrt na značaj i aktuelnost teme

Po svojoj prirodi ratni zločini predstavljaju najteže oblike povreda osnovnih ljudskih prava čovjeka, kao što je pravo na život, tjelesni integritet, lično dostojanstvo i druga prava. Bez obzira o kojoj vrsti ratnog zločina je riječ, za njih je karakteristično nečovječno postupanje koje može da se javlja u raznim oblicima nasilja, kao što je ubijanje, mučenje i zlostavljanje civilnog stanovništva u toku rata ili oružanog sukoba ili u vezi sa ratom ili oružanim sukobima, zatim teškim povredama ratnog prava u odnosu na ranjenike, ratne zarobljenike, bolesnike i sanitetsko osoblje i sanitetski materijal, kao i represalije prema imovini i drugim materijalnim dobrima koje je prema međunarodnom ratnom pravu neopravdano vojnim potrebama.

Ratne zločine je moguće izvršiti za vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije (otuda i njihov naziv ratni zločini). Pod ratom se podrazumijeva međusobno razračunavanje najmanje dvije države upotrebom oružane sile, uz prekid prijateljskih odnosa. U skladu sa tim, oružani sukob međunarodnog karaktera obuhvata sve oblike neprijateljstava koja nisu rat, sukob između država koje one ne priznaju kao rat. Pod pojmom oružanog sukoba podrazumijeva se i unutrašnji oružani sukob, kao što su oružane pobune, građanski ratovi, revolucije, pa su stoga i ovakvi sukobi obuhvaćeni normama i pravilima međunarodnog prava i na njih se upravo odnosi Drugi dopunski protokol.

Stoga je autorka ovog rada i izabrala ovu temu kao svoj lični doprinos za suzbijanje ratnih zločina, jer je i sama svjedok nedavnog otadžbinskog rata u kome su bila počinjena i krivična djela ratnog zločina.

Da bi se ratni zločini što manje ispoljavali neophodno ih je stalno izučavati, istraživati i pisati o njima kako bi se o ovom teškom zločinu upoznala ne samo stručna javnost nego i svi građani Republike Srpske i Bosne i Hercegovine.

1.2. Predmet, problem, cilj i osnovna hipoteza istraživanja

„U ovom diplomskom radu govorićemo o krivičnim djelima u užem smislu, zapravo o ratnom zločinu. „Pod ratnim zločinima se generalno podrazumijevaju teške povrede međunarodnog humanitarnog prava počinjene u vrijeme međunarodnih ili nemeđunarodnih oružanih sukoba. Postoji nekoliko pravnih tekstova koji u sebi sadrže definicije ratnih zločina, a to su: Statut Međunarodnog vojnog tribunala osnovanog u Nürnbergu po završetku Drugog svjetskog rata, Ženevske konvencije i njihovi Dopunski protokoli, Statuti Međunarodnih krivičnih tribunala za bivšu Jugoslaviju i Ruandu, kao i Statut Međunarodnog krivičnog suda.

Definicije samog pojma ratnog zločina takođe su navedene u zakonodavnoj materiji mnogih zemalja. Ovdje je važno napomenuti i to da i samo jedno djelo može biti okvalifikovano kao ratni zločin. U definiciju ratnih zločina unijeta su, između ostalih, i niže navedena krivična djela:

- namjerno ubistvo zaštićenog lica (na pr. ranjenog ili bolesnog borca, ratnog zarobljenika, civila...);
- mučenje zaštićenog lica ili nečovječno postupanje prema njemu; namjerno uzrokovanje teških patnji ili povreda fizičkog integriteta, ili zdravlja zaštićenog lica;
- napadi na civilno stanovništvo;
- deportacija ili nezakonito raseljavanje;
- upotreba zabranjenog oružja ili metoda ratovanja;
- neprimjerena upotreba znaka crvenog krsta ili crvenog polumjeseca, odnosno, drugih zaštitnih znakova;
- perfidno ubijanje ili ranjavanje pripadnika suparničke nacije ili vojske;
- pljačkanje javne ili privatne imovine”¹.

Ratni zločini predstavljaju najteže povrede međunarodnog ratnog prava, obuhvatajući prvenstveno različite oblike nečovječnog postupanja prema određenim kategorijama lica za vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije.

¹ Lj. Mitrović – D. Jovašević: „Međunarodna krivična djela prema Statutu Haškog tribunala i Rimskom statutu“, Časopis Pravnog fakulteta Univerziteta u Zenici, Anali Pravnog fakulteta Univerziteta u Zenici, broj 10, Zenica, 2012. godine.

Zadatak ovog rada sastoji se i u definisanju sprečavanja ratnog zločina, zatim definisanju načina kažnjavanju počinitelaca ovog teškog krivičnog djela i preventivnog djelovanja na eventualne buduće izvršioce.

Cilj ovog rada jeste objektivno i pravično sagledavanje ratnog zločina kod svih počinitelaca bez obzira kome narodu pripadaju ne favorizujući niti okrivljujući nijednu stranu unaprijed, uz strogo poštovanje principa "*nulum crimen sine legae, nulae penae sine legae*".

Osnovna pretpostavka našeg istraživanja jeste da su se osnovna pravna dokumenta iz ove oblasti, odnosno Statut Stalnog Međunarodnog krivičnog suda, Ženevske konvencije koje se odnose na kršenje zakona i običaja ratovanja, te Statut Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju, pravilno i istinski primjenjivala na sve počiniocima krivičnog djela ratnog zločina, te da su sasvim dovoljna da spriječe ratni zločin, ako se primjenjuju prema svim počiniocima krivičnih djela na isti način.